

RANDSTAD

Door de strategische ligging uit te buiten, zou de Randstad zich kunnen ontwikkelen als toplocatie binnen Europa. Maar het is tevens een gebied waar de problemen zich opstapelen: luchtvervuiling, geluidshinder, files en criminaliteit. Hoe zal de Randstad zich ontwikkelen, wordt het een toplocatie of breiden de problemen zich uit? Op deze vraag wordt ingegaan in de bundel *Randstad: toplocatie of probleem-accumulatiegebied* door medewerkers van het Onderzoeksinstituut voor Technische Bestuurskunde van de TU Delft.

De auteurs behandelen een reeks knelpunten, variërend van het wegvallen van de Europese binnengrenzen en de fysieke bereikbaarheid van bedrijven tot de particuliere woningverbetering en het buurtbeheer. Het is nog volstrekt onduidelijk hoe de inrichting en het beheer in de Randstad zal worden vormgegeven. De auteurs hopen dan ook dat planners, onderzoekers, beleidsfunctionarissen en politici met de in de bundel aangeboden informatie rekening zullen houden. De redactie is in handen van Hugo Priemus en Harry van der Heijden.

De bundel kost f 42,50; informatie bij het OTB van de TU Delft, Postbus 5030, 2600 GA Delft, tel. 015-781783.

NIEUW-OOST

Het aantal woningen dat voor het jaar 2015 in het stadsgewest Amsterdam dient te verrijzen, varieert in diverse publicaties. In de dit voorjaar verschenen nota 'De Randstad op weg naar 2015' is sprake van 232.000 woningen, terwijl de Vinex uitgaat van 160.000 ná 1995. Ook de Milieufederatie Noord-Holland heeft onderzocht wat de woningbehoefte van het stadsgewest Amsterdam is: 146.000. Een factor die de verschillen tussen de berekeningen zou kunnen verklaren, los van verschillende opvattingen over de ontwikkeling van huishoudens,

is de onberekenbaarheid van de toekomstige immigratiecijfers. De gevolgen van de veranderingen in Oost-Europa zijn immers vrijwel onvoorspelbaar, maar zullen ongetwijfeld consequenties hebben voor de Nederlandse woningbehoefte.

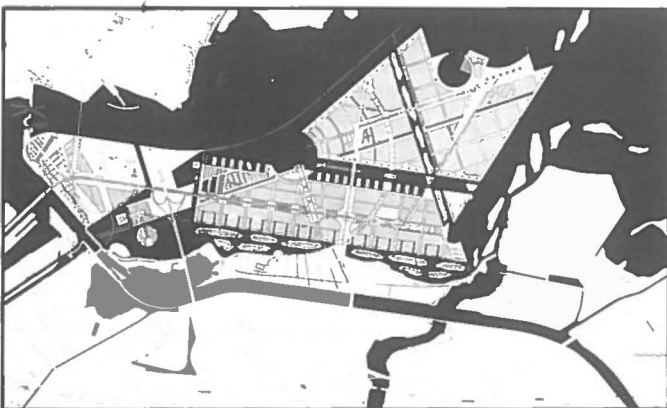
De Milieufederatie Noord-Holland concludeert in het rapport *Bouwen voor de sloop?* dat de door de overheid berekende woningbehoefte niet juist is, en dat daardoor ook de woningbouwscenario's aangepast dienen te worden. Omdat de locatie Nieuw-Oost vanuit het oogpunt van natuurbehoud sterk af te raden valt, beveelt het rapport aan om verdere ontwikkeling van deze locatie tegen te gaan.

K. Deelstra: *Bouwen voor de sloop?* Te bestellen door overmaking van f 7,50 op giro 1945544 tnv Milieufederatie Noord-Holland te Zaandam, o.v.v. de titel.

DE KOP IS ERAF

In 1986 werden de bovenste zeven van de elf lagen van een flat in Middelburg verwijderd, om elders weer opgebouwd te worden. De flat was één van drie complexen die ernstig in verval waren geraakt: vandalisme, prostitutie, druggebruik. Samen met een streng toewijzingsbeleid en renovatie van de andere flats diende de aftopping een beter woonmilieu te creëren (zie ook AGORA 4-1988).

Deze opzet blijkt redelijk geslaagd te zijn; de leegstand is vervangen door wachtlijsten. Uit een evaluatie-onderzoek van het OTB van de TU Delft blijkt dat het opnieuw opbouwen van de 'toplagen' duurder bleek te zijn dan nieuwbouw. Het onderzoek gaat in op de technische, financiële en bestuurlijke aspecten en concludeert dat de Middelburgse aftoppingsvariant waarschijnlijk uniek zal blijven. M. Coenen, G. Lentz en N. Prak: *De kop is eraf; evaluatie van de aftopping van een flat in Middelburg*. Delftse Universitaire Pers, Delft. Prijs: f 49,80

Kaart van het plan Nieuw-Oost, mei 1988.

Stedelijke leegtes. Bron: Nederlands Architectuurinstituut

LEEGTES

In een groot aantal steden in Nederland wordt plannen ontwikkeld voor de vaak al jaren braak liggende 'stedelijke leegtes': verlaten havens, vervallen industrie-terreinen, vergeten spoorwegemplacementen en andere in onbruik geraakte gebieden. Sinds kort wordt ingezien dat deze leegtes unieke kansen bieden voor vernieuwing van de stad. *Verleidelijk Stadsbeeld, ontwerpen voor stedelijke vernieuwing* is de titel van een tentoonstelling van het Nederlands Architectuurinstituut, waarop een beeld wordt gegeven van de vaak ambitieuze plannen voor de stedelijke leegtes in negen steden, waaronder Amsterdam, Groningen, Utrecht en Rotterdam. Aan de hand van maquettes, tekeningen, videoprogramma's en gebruik van de computer is het mogelijk de projecten onderling met elkaar te vergelijken.

De tentoonstelling is te zien tot en met 24 februari in het Nederlands Architectuurinstituut, Westersingel 10, Rotterdam, tel. 010-4361155; de toegang is gratis.

VROMBASE

Automatiserings- en onderzoeksbureau Planotech heeft in samenwerking met het Nederlands Instituut voor Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting (NIROV) de VROMBASE ontwikkeld. Allerlei gegevens over organisaties werkzaam op het gebied van de volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en/of milieubeheer zijn opgeslagen in een elektronische kaartenbak. Het bestand bevat standaardgegevens als naam, adres en telefoon- en faxnummers van 1400 organisaties. De gegevens zijn ontleend aan het voorheen door het NIROV uitgegeven Planologisch Adresboek. Het programma biedt de mogelijkheid de gegevens te wijzigen, te selecteren en te sorteren, zodat de VROMBASE aan de eigen situatie kan worden aangepast. Bovendien kunnen bijbehorende dossiers aangelegd

worden en is het mogelijk een bestand aan te maken dat door WordPerfect gebruikt kan worden voor een mail-merge. Het pakket kan gebruikt worden op computers met MS-DOS en een harddisk; het kost f 199,- (incl. BTW en verzending) en is beschikbaar op 3.5 en 5.25 inch diskettes. Inlichtingen bij Planotech Nijmegen, Groenestraat 294, 6531 JC Nijmegen, tel. 080-562353.

SCHOON BOUWEN EN WONEN

Volgens de opstellers van het manifest *Schoon Bouwen en Wonen* komt de behoefte om zoveel mogelijk goedkope woningen te bouwen voort uit een kortzichtige economische logica. Veel Nederlandse woningen worden weliswaar tegen de laagst denkbare kosten gebouwd, maar trekken een wissel op zowel het milieu als de leefbaarheid van de omgeving. De opstellers van het manifest roepen op tot ecologisch en gezond, en dus duurzaam bouwen en wonen. Zij doen daarbij een beroep op een nieuwe manier van mens- en milieubewust denken en handelen. Informatie bij het NIMO, Havensingel 8, 5211 TX Den Bosch, tel. 073-137295.

GROOTE PEEL

In AGORA 4-1990 werd beschreven hoe kibbelende overheden een adequate bescherming van het natuurgebied de Groote Peel niet echt bevorderden. Onlangs is daar verandering in gekomen: het gebied is aangewezen tot Natuurmonument, en zal binnen afzienbare tijd ook Nationaal Park worden. Dit houdt in dat in de randgebieden een vergunning nodig is voor drainage en voor het oppompen van water voor besproeiing van de landbouwgronden. Dit is essentieel voor het behoud van het voor Noordwest-Europa zeldzame levende hoogveen, dat een stabiele hoge grondwaterstand nodig heeft.

DIGITALE TOPOGRAFIE

"Den Haag maakt zich op voor de komende eeuw. (...) De organisatie van de gemeente zal in de komende jaren klantgericht, resultaatgericht, kostenbewust en mensgericht worden." Zo staat het in een door de gemeente Den Haag uitgegeven brochure bij de start van de ontwikkeling van het *Topografisch Informatie Systeem* voor Den Haag. In de komende jaren worden allerlei bestanden van diverse gemeentelijke diensten (ruimtelijke en economische ontwikkeling, stadsbeheer, bouwen en wonen) en nutsbedrijven opgenomen in één informatiesysteem.

De bestanden met alle ondergrondse leidingen, alle gebouwen, alle tramlijnen en andere bovengrondse elementen (bomen, beelden, putjes etc.) worden gestandaardiseerd en zijn daardoor makkelijk aan elkaar te koppelen. De firma Intergraph, gespecialiseerd in geografische informatiesystemen, levert de apparatuur en de software-pakketten. Het systeem zal naar verwachting in 1992 operationeel worden, al duurt het dan nog een aantal jaren voordat de hele topografie van de stad gedigitaliseerd is. "Vanaf dat moment heeft Den Haag voor de diensten en bedrijven die bij het beheren, het vernieuwen en het functioneren van de stad betrokken zijn, geen geheimen meer."

TOEKOMSTVISIE RIVIERENGEBIED

Het Rivierengebied vormt een karakteristiek stukje Nederland en biedt veel mogelijkheden voor de ontwikkeling van natuur, recreatie en transport. Dit zijn dan ook de belangrijkste elementen in de onlangs gepresenteerde *Concept-toekomstvisie*, waarin de Stuurgroep Rivierengebied voorstellen doet voor de ontwikkelingen in het Rivierengebied. De stuurgroep is ontstaan uit een bestuursakkoord tussen de ministeries van VROM, Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en Verkeer en Waterstaat, en de betrokken provincies (Gelderland, Overijssel, Utrecht, Noord-Brabant en Zuid-Holland). In de toekomstvisie, die vooruit kijkt

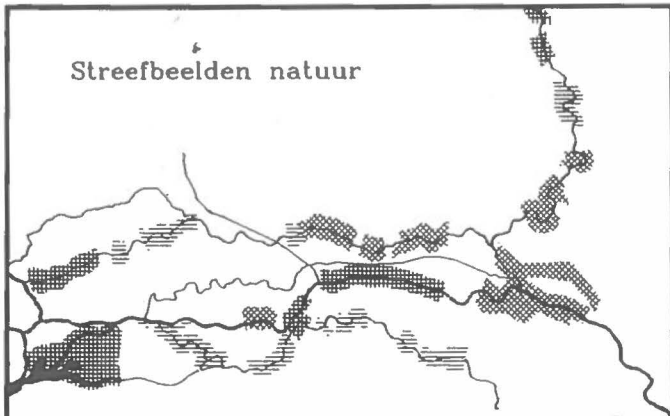
naar het jaar 2015, gaat het er om de sterke kanten van het Rivierengebied beter te benutten. Zo zijn er legio kansen om het thema Nederland-Waterland zichtbaar inhoud te geven. De Concept-toekomstvisie legt de nadruk op de ontwikkeling van natuur en landschap, verbetering van transportmogelijkheden, verfraaiing van aan de rivier gelegen stadjes en meer of betere recreatiemogelijkheden. In maart van dit jaar moet de definitieve toekomstvisie klaar zijn, waarna concretisering en uiteindelijke uitvoering van de plannen volgt.

ARCHITECTES

In de bouwwereld, maar ook daarbuiten, blijkt onvoldoende kennis te bestaan over het werk van vrouwelijke architecten. Deze constatering was voor de Stichting Vrouwen Bouwen en Wonen en de Stuurgroep Experimenten Volkshuisvesting aanleiding tot publicatie van *Architectes*. In het boek wordt van 47 Nederlandse architectes een kort overzicht gegeven van uitgevoerde ontwerpen, en wordt van ieder een ontwerp nader toegelicht en geïllustreerd (in kleur). M. Kuperus en H. Meinsma: *Architectes*. Uitgeverij Thoth, Amsterdam. Prijs: f 39,50

ENTREPOTS

Aan douane-entrepots wordt een belangrijke rol toegedacht bij de ontwikkeling van Nederland tot distributie-draaischijf van Europa (zie ook AGORA 5-1988). In entrepots worden goederen afkomstig uit het buitenland opgeslagen, waarvoor pas bij verdere doorvoer invoerrechten, accijns en omzetbelasting betaald moet worden. Dit is vooral gunstig met het oog op extra rente-inkomsten. In *Doorvoer via Entrepot*, een studie van het Onderzoeksinstituut voor Technische Bestuurskunde (OTB) van de TU Delft, wordt onder meer aandacht besteed aan verschuivingen binnen de entrepot-doorvoer en aan het belang van entrepots voor de Nederlandse distributiefunctie na 1992. E. Louw: *Doorvoer via entrepot: een verkennend onderzoek naar de betekenis van entrepots voor de Nederlandse internationale distributiefunctie*. Delftse Universitaire Pers, Delft. Prijs: f 32,50

De in de Concept-toekomstvisie aangegeven natuurgebieden langs Rijn, Maas, Waal en IJssel.

Advertentie

AMSTERDAMSE
SOCIAAL-GEOGRAFISCHE
STUDIES

31

Middelmatig middelhoog

dr S. Musterd (red.)
drs J. Droogleever-Fortuljn
dr W. Ostendorf
drs H. Schmal

Naoorlogse (middel-)hoogbouw staat pas kort in de schijnwerpers. Als 'probleem' kennen we deze bouw hooguit 10 à 15 jaar. Daarom is ook de ervaring met het functioneren van (middel-)hoogbouw nog gering. Tot nu toe richt veel onderzoek zich op de beschrijving van -soms notoire- probleemcomplexen. Maar zoals kennis over -zeg- alcoholgebruik niet dient te worden verkregen door bestudering van uitsluitend alcoholisten, dient ook de kennis over het functioneren van naoorlogse (middel-)hoogbouw niet gebaseerd te worden op alleen de probleemcomplexen.

In het door ons in Breda uitgevoerde functionerings-onderzoek is daarom de gehele waaier van complexen betrokken. Het onderzoek toont aan dat flatblokken die wat betreft bouwwijze, ligging, prijs en behorende corporatie vergelijkbaar zijn, kunnen variëren van probleemcomplexen tot goed functionerende woonmilieus. Er wordt ondermeer aanbevolen het wonen van ouderen in galerijflats te stimuleren. Voor de corporaties zou dit financieel mogelijk gemaakt moeten worden door ouderenhuisvesting niet alleen als een element van volkshuisvestingsbeleid, maar ook als een element van ouderenbeleid te zien.

Amsterdam, 1990, 110 pp.
ISBN 90-6993-055-2
Prijs f 16,00

U kunt publikaties uit deze reeks bestellen door overmaking op postgironr. 5032413 t.n.v. Vakgroep Sociale Geografie, UvA onder vermelding van Publikatie ASGS en het betreffende nummer.

NEWS

Het ministerie van VROM heeft een nieuw tijdschrift het licht doen zien: *Environmental News from the Netherlands*. Het wordt gedrukt op stevig kringlooppapier, en is gericht op beleidsmakers, internationale pers, het bedrijfsleven en wetenschappers. De bedoeling is het buitenland op de hoogte te houden van ontwikkelingen met betrekking tot het Nederlandse milieu. In het eerste nummer, naast een voorwoord van minister Alders, onder meer artikelen over het NMP-plus, milieu-vriendelijke blikjes, het fileprobleem en Rail 21. Inlichtingen bij het ministerie, tel. 070-3264201.

CHIADO

In het centrum van Lissabon werd in 1988 door een grote brand een ernstig gat geslagen. Architect Alvaro Siza, in Nederland bekend door een aantal projecten in Den Haag, kreeg van het stadsbestuur de opdracht een ontwerp voor wederopbouw te maken, dat uitgaat van het historische beeld van dit stukje binnenstad. Het stadsdeel werd gebouwd na de grote aardbeving van 1755, en bevatte talloze café's en winkels die tot het nationale erfgoed van Portugal waren gaan behoren. Het ontwerp van Siza sluit aan op het oude grid van de stad, en brengt een aantal vernieuwingen aan, zoals een *hellingbaan* dwars door een van de bouwblokken heen. Deze

dient een betere verbinding met een ermaast gelegen stadsdeel te realiseren. Het ontwerp is tot 24 februari te zien in het Nederlands Architectuurinstituut, Westersingel 10, Rotterdam. Inlichtingen: tel. 010-4361155

DISTRIBUTIE

Aan het belang van de distributiefunctie van ons land hoeft niet getwijfeld te worden: zij levert een grote bijdrage aan de economische groei, de handelsbalans en de werkgelegenheid. De toenemende congestie en milieuverontreiniging zet de distributie echter onder druk en het is dan ook van belang dat alle vervoersmogelijkheden in de toekomst optimaal worden benut. Om een antwoord te geven op deze vraag organiseren het Nederlands Studie Centrum en het onderzoeks- en adviesbureau Buck Consultants International de studiedag *Intensivering gecombineerd vervoer: het beleid, de initiatieven en de resultaten*. Aan bod komen onder meer de strategische trends en ontwikkelingen in de transportsector, de ontwikkelingen op het gebied van knooppunten in de goederenstroomketens (distributiecentra terminals, rail service centra, etc.) en de werkelijke mogelijkheden van de verschillende transportmiddelen. De studiedag vindt plaats op vrijdag 18 januari in Amsterdam. Deelname kost f 745,- (excl. BTW); inlichtingen bij het NSC, Antwoordnummer 350, 3130 VB Vlaardingingen, tel. 010-4349966.